

ЗВЕРНЕННЯ

**Верховної Ради України до Всесвятості Варфоломія,
Архієпископа Константинополя і Нового Риму,
Вселенського Патріарха
щодо надання автокефалії Православній Церкві в
Україні**

**Його Всесвятості Варфоломію
Архієпископу Константинополя і Нового Риму,
Вселенському Патріарху**

Ваша Всесвятість!

Звернутися до Вас, Глави Святої Церкви Константинополя та Вселенського Патріарха, нас спонукають особливі обставини, що склалися сьогодні у житті України. Ось вже два роки, як Україна потерпає від збройної агресії зі сторони Російської Федерації, яка визнана «державою-агресором» рішенням Верховної Ради України від 27 січня 2015 р. Всупереч усім міжнародним нормам права, анексовано Крим. Триває розв'язана і штучно підтримувана сьогодні Росією війна на Донбасі. В умовах, що склалися, народ України

вже не сприймає ідею церковного єднання з Блаженнішим Патріархом Московським Кирилом, який не лише не виступив на захист православних християн України, що потерпають від російської агресії, але й став одним із чільних ідеологів «русского мира», а, отже, й одним з архітекторів нинішньої гібридної війни Росії проти України.

26 липня 2008 р., перебуваючи з візитом у нашій країні з нагоди святкування 1020-ї річниці хрещення Київської Русі, Ви, Ваша Всесвятосте, у своєму Зверненні до української нації на Софіївській площі чітко окреслили кілька питань, що мають виключне значення для розв'язання української церковної проблеми: виняткову відповідальність і обов'язкову місію дбати про дотримання канонічного порядку; виплекані історією материнські права Константинопольської Церкви стосовно Православної Церкви в Україні; а також ставлення до акту 1686 р., або, як Ви висловилися, «анексії [Української Церкви] до Російської держави».

Містився у цій історичній промові й інший, дуже важливий для українського народу меседж. Згадуючи про реакцію Вселенського патріархату на бажання автокефалії з боку урядів новостворених держав Балканського півострова, Ваша Всесвятість зауважила, що, керуючись інтересами національної цілісності цих народів і йдучи навіть всупереч інтересам власної юрисдикції, Константинополь благословив утворення чотирьох автокефальних Церков: Грецької (1850), Сербської (1831), Болгарської (1945) і Албанської (1937). Лишилися у серці нашого народу й інші, сповнені пастирської відповідальності, слова Вашої Святості, що були сказані Вами на Софійській площі з сумної нагоди церковного розділення в Україні: «Церква-Мати має не тільки право, а й обов'язок підтримувати в межах усталеної Православної традиції будь-яку конструктивну і перспективну пропозицію, яка б якнайшвидше ліквідувала небезпечні поділи в церковному тілі, “щоб зло не стало більшим” для Святої Церкви в Україні і Церкви взагалі».

Згадуючи ці слова та шануючи Константинополь як Перший Престол у Православній Церкві, звертаємося до Вашої Всесвятості з проханням невідкладно використати наявні у вас канонічні повноваження для подолання існуючого у нашій країні церковного розподілу та нормалізації канонічного статусу Української Церкви у дусі Вашого історичного Звернення до української нації 26 липня 2008 р., а також канонічних дій Вселенського патріархату з нормалізації церковного життя у Православних Церквах Естонії (1996), Болгарії (1998) та Чехії і Словаччини (2014).

Впродовж усього ХХ століття в Україні тривала боротьба за помісний автокефальний статус давньої Київської Метрополії, яка протягом семи століть перебувала у складі Вселенського патріархату, а 1686 р. з грубим порушенням канонів була приєднана до патріархату Московського. Історична тяглість цієї боротьби, що ведеться упродовж такого значного часу, а також динамічне зростання в нашій країні структур Української Православної Церкви Київського Патріархату яскраво свідчать, що Москва даремно сподівається на подальше втримання України у орбіті впливу Російської Православної Церкви. Сучасний Московський Патріархат надто тісно пов'язаний з пануючим у Росії політичним режимом, щоби сприйматися українським суспільством саме як Церква, а не «міністерство ідеології» Російської Федерації. Довіра до цієї церковної структури в нашій

країні сьогодні мінімальна. А всі її зусилля самотужки, ігноруючи Вселенський Патріархат та світове православ'я, подолати наявну в Україні канонічну кризу — абсолютно безперспективні. Це було очевидно ще 16 років тому, коли Ваша Всесвятість писали про це у своєму Зверненні на ім'я тодішнього Митрополита Київського і всієї України Митрополита Володимира (від 2 серпня 2000 р.). І це стало цілком зрозумілим сьогодні, коли в сучасній Україні Московський патріархат, на жаль, сприймається багатьма громадянами нашої країни в якості морального співучасника російської агресії та гібридної війни проти України.

Після подій 2014 р. Україна вже ніколи не буде ані політичною, ані церковною колонією Росії. Як свідчить стан Православної Церкви в Україні, вона вже давно за всіма належними критеріями готова до статусу Помісної автокефальної Церкви:

- Сучасна Україна — це самостійна держава, суверенітет якої визнається усім світом;
- Український народ має власну самобутню культуру, яка плекає його ідентичність;
- Нарешті, кількісні показники життя Православної Церкви в Україні свідчать, що ця Церква не лише досягла необхідного для автокефального буття рівня, але й стане найчисельнішою Православною Церквою світу, якщо зможе подолати поділ.

Як показав досвід проголошення автокефалій у ХХ столітті з боку Московської Патріархії (США, 1970, Чехословаччина, 1951), а також досвід врегулювання канонічного положення низки новозаснованих Помісних Православних Церков, канонічна (тобто чинна і законна) автокефалія Православній Церкві в Україні може бути надана лише Вселенським Патріархатом, який єдиний має для цього відповідні канонічні повноваження. З огляду на це, а також чітко розуміючи, що лише автокефальний статус може стати основою для подолання існуючого нині в нашій країні церковного поділу, просимо Вас як Вселенського Патріарха, Предстоятеля Святішої Константинопольської Церкви, яка була і лишається Церквою-Матір'ю для Київської Митрополії, а також Голови Всеправославного Собору, який невдовзі відбудеться, в інтересах утвердження православ'я в нашій країні застосувати всі наявні канонічні повноваження та:

- Визнати нечинним акт 1686 р. як такий, що був ухвалений з порушенням священних канонів Православної Церкви;
- Взяти активну участь у подоланні наслідків церковного поділу шляхом скликання під егідою Вселенського Патріархату Всеукраїнського об'єднавчого Собору, який би вирішив усі суперечливі питання та об'єднав Українське православ'я;
- Заради блага Православної Церкви в Україні та цілісності українського народу видати Томос про автокефалію Православної Церкви в Україні, на основі якого вона могла посісти належне місце у родині Помісних Православних Церков.

Вболіваючи за долю Першого Престолу в православному світі та нашої давньої Київської Церкви, щиро сподіваємося, що завдяки участі Вашої Всесвятості у врегулюванні церковної кризи та становленню єдиної помісної Церкви в нашій країні, між Києвом та Константинополем в майбутньому складуться абсолютно унікальні стосунки, які дозволять подолати чимало негативних тенденцій у житті сучасного Православ'я. [Київ, 16 червня 2016 р.](#)

Підписуйтеся на сторінку ІРС в [Facebook](#) і [Twitter](#) – експертний погляд на законодавство і релігійне життя в Україні та світі.

Інститут релігійної свободи, Київ

www.irs.in.ua